

Žemaitija Samogitia

Sudarė Marius Iršėnas ir Adomas Butrimas
Edited by Marius Iršėnas and Adomas Butrimas

Vilniaus dailės akademijos leidykla

Vilnius Academy of Arts Press

2020

Turinys

Table of Contents

11	Adomas Butrimas, Marius Iršėnas Žemaitijos istorijos ir kultūros ypatumai Aspects of the History and Culture of Samogitia	43	Adomas Butrimas Žemaičių žemės The Samogitian Lands
23	Adomas Butrimas Seniausieji Žemaičių teritorijos gyventojai, arba Kai žemaičių dar nebuvo The Oldest Inhabitants of the Samogitian Land or Before There Were Samogitians	51	Adomas Butrimas Žemaičių žemių „karaliai“, „kunigai“, „reguliai“ ir „kunigaikščiai“ The ‘Princes’, ‘Königs’, ‘Reguli’ and ‘Dukes’ of the Samogitian Lands
29	Adomas Butrimas Žemaitijos teritorija ankstyvųjų metalų epochoje Samogitian Territory in the Early Metal Age	61	Adomas Butrimas Žemaičių žemių ryšių (signalinė) sistema, kұлgrindos, medgrindos The Communications (Signal) System and Submerged Roads in the Samogitian Lands (Terra)
33	Adomas Butrimas Pirmųjų žemaičių pėdsakais. Ryšiai su antikos ir vėlesnėmis kultūromis Traces of the First Samogitians. Contacts with Ancient and Nomadic Cultures	67	Adomas Butrimas Žemaičių ir jų kaimynų ginklai The Weapons of the Samogitians and their Neighbours
		77	Adomas Butrimas Simboliniai Žemaičių kalnai: Šatrija The Symbolic Samogitian Hills: Šatrija

83	Alvydas Nikžentaitis Žemaičių aukso amžius: Saulės ir Durbės mūšiai The “Golden Age” of Samogitians: The Battles of Saulė and Durbė	137	Vyintas Vaitkevičius Kairiškių pušis The Kairiškiai Pine
91	Vytenis Almonaitis Didysis sunkmetis: Žemaitija 1382–1409 metais The Period of Great Hardship: Samogitia in 1382–1409	141	Adomas Butrimas Žemaitijos vienuolynai Samogitian Monasteries
101	Adomas Butrimas Krikštas ir „Žemaičių vyskupystės“ šviesa Baptism and the Light of the <i>Diocese of Samogitia</i>	155	Liepa Griciūtė-Šverebienė Tytuvėnų bažnyčia ir vienuolynas – Žemaitijos vėlyvojo baroko perlas Tytuvėnai Church and Monastery – the Gem of the Late Baroque Period in Samogitia
119	Adomas Butrimas Po krikščionybės skraiste: senųjų tikėjimų liekanos... Under the Veil of Christianity: The Remains of Ancient Beliefs	165	Darius Baronas Sebastiano Münsterio Žemaitija: įvaizdis ir jo ištakos Sebastian Münster’s Samogitia: the Image and its Sources
127	Vyintas Vaitkevičius Alkai Alkai	185	Laima Bucevičiūtė Žemaitijos vardas senojoje kartografijoje The Name of Samogitia in Ancient Cartography
133	Vyintas Vaitkevičius Stabakūliai Idol Stones	203	Edmundas Rimša Žemaičių heraldika Samogitian Heraldry
		215	Adomas Butrimas Žemaičių kunigaikštystė ir seniūnija: „Savo noru prisijungėme...“ The Duchy and Eldership of Samogitia: ‘We joined of our own free will...’

- 225 Egidijus Aleksandravičius
Kultūrinis žemaičių sąjūdis
Lietuvos atgimimo istorijoje
The Samogitian Cultural Movement
in the context of the history
of Lithuania's Revival
- 247 Tomas Petreikis
Lauryno Ivinskio
metskaitliai Žemaičiuose
Laurynas Ivinskis'
Samogitian calendars
- 255 Viktorija Daujotytė
Žemaitė; žemaitiškumas
Žemaitė and Samogitianness
- 265 Viktorija Daujotytė
Šatrijos Ragana:
emociniai atsivėrimai
Šatrijos Ragana:
Emotional Revelations
- 273 Juozas Pabrėža
Žemaičių kalba
ar žemaičių tarmė?
Samogitian Language
or Samogitian Dialect?
- 281 Egidijus Aleksandravičius
Kražių skerdynės
Kražiai Massacre
- 291 Povilas Šverebas
Unikalūs šv. Velykų sutikimo
paprotyš Pievėnų Nukryžiuotojo
Jėzaus bažnyčioje
A Unique Easter Tradition
in Pievenai Church of Crucified Jesus
- 297 Vidmantas Jankauskas
Žemaitijos įvaizdis
XIX a. pabaigos – XX a. pradžios
ilustruotuose Varšuvos
savaitraščiuose
The image of Samogitia
in late 19th – early 20th-century
illustrated Warsaw weeklies
- 307 Tomas Petreikis
Žemaitukai – žemaičių
veislės arkliai
Žemaitukas, the Samogitian
horse breed
- 313 Marija Kuodienė
„Maliavonės negudrios,
vienok įmaningos“: senoji žemaičių
tapyba. XVII a. – XX a. pradžia
Images artless but gratifying:
the ancient Samogitian painting.
From the 17th through
the early 20th century
- 323 Skaidrė Urbonienė
Tradicinė žemaičių skulptūra
ir jos kūrėjai
Traditional Samogitian sculpture
and folk sculptors
- 335 Jurgita Kristina Pačkauskienė
Rojaus sodo ilgesys
Žemaitijos skulptorių kūryboje
The longing for the Garden of Eden
in the work of Samogitian sculptors

- 345** Marija Kuodienė
Senoji žemaičių grafika.
XVIII a. – XX a. pradžia
The ancient Samogitian graphic art.
From the 18th through
the early 20th century
- 351** Jolita Liškevičienė
Waikialej mana!
arba Naujas mokslas skaitymo
dėl mažų vaikų Žemaičių
ir Lietuvos su paveikslėliais
Waikialej mana!
Or the New Reading Book
for the Children of Samogitia
and Lithuania with Pictures
- 361** Teresė Jurkuvienė
Tradiciniai išeiginiai žemaičių
drabužiai XIX amžiuje
Traditional Samogitian clothing
for special occasions in the 19th century
- 371** Dalia Bernotaitė-Beliauskienė
XIX amžiaus – XX a. pradžios
žemaičių audiniai
Samogitian textiles from
the 19th–early 20th centuries
- 381** Lijana Šatavičiūtė
Tradicinių amatų atgimimas
tarpukario Žemaitijoje
The revival of traditional Samogitian
crafts during the inter-war years
- 393** Tomas Petreikis
Kultūrinis žemaičių sąjūdis
Lietuvai atkūrus nepriklausomybę
The Samogitian cultural movement
after the restoration of Lithuanian
independence
- 403** Tomas Petreikis
Žemaičių meškos sugrįžimas
nepriklausomoje Lietuvoje
The return of the Samogitian bear
in independent Lithuania
- 411** Vytis Ramanauskas
Žemaičių lokys Mažeikiuose
ir Amerikoje
The Samogitian Bear in Mažeikiai
and America
- 417** Tomas Petreikis
Žemaičių knygos tradicijos tęsa
(pirma XX a. pusė)
Continuing the tradition
of the Samogitian book
(early 20th century)
- 425** Raimondas Petrikas
Žemaičių kankiniai:
žudynės Rinių miškelyje 1941 m.
Samogitian Martyrs:
The 1941 Massacre in Rainiai Forest
- 433** Aistė Petrauskienė
Žemaičių partizanai
The Samogitian Partisans

- 443** Petras Kalnias
Žemaitiškumo metamorfozės
sovietinės ir nacių okupacijų metais
Metamorphosis of Samogitian
Identity during Soviet
and Nazi Occupation Periods
- 455** Tomas Petreikis
Iš užsienio žemaičių
veiklos istorijos
A page from Samogitian
history abroad
- 465** Giedrė Petreikienė, Tomas Petreikis
Šiuolaikinė tarminė
žemaičių literatūra
Contemporary literature
in the Samogitian dialect
- 473** Danutė Ramonaitė-Mukienė
Žemaičių kultūrinis atgimimas
Cultural revival in Žemaitija
- 484** Sutrumpinimai
List of abbreviations
- 484** Apie Žemaitiją taip pat galima skaityti
Further reading about Samogitia

